

M. l. 286^a
nicht verheiratet
nicht PK

1) Rinowius, Joh.

nebst 21 - 40)

(No. 31 enthält
allein 20 Dissertationen)

2 mit Widmungen
an Ludolph

DISPUTATIO
DE MEDENDI
INDICATIONI-

BVS.

QVAM

A SE PROPOSITAM ET CON-
SCRIPTAM, EX DECRETO ET AVTORITA-
te amplissimi Medicorum Ordinis inclytæ Heidelbergensis
Academia: Aeterni benignique DEI fauente gratia: Præside
verò clarissimo viro Domino DANIELE MOEGLING, Ar-
tis Medicæ Doctore & Professore in inclyta Heidelber-
genfi Academia celeberrimo, Præceptore
suo & Collega omni reueren-
tia colendo:

*PRO INSIGNIBVS ET PRIVILEGIIS
Doctoralibus in Medica Facultate conse-
quendis:*

M. SEBASTIANVS BLOSSIVS, ACADEMIAE
Heidelbergensis Professor Physicus Ordinarius, pu-
blicè defendere actueri cona-
bitur:

DIE XIII. MENSIS NOVEMBRIS, HORA ET
loco consuetis.

HEIDELBERGAE EXCVDEBAT
IOHANNES SPIES.

M. D. LXXIII.

Epigramma
AD CLARISSIMUM
VIRVM, DN. M. SEBASTIANVM
BLOSSIVM, PHYSICES IN INCLYTA ACA-
demia Heidelbergensi Professore ordinariū,
Medicinæ Candidatum.

*Q*UOD canit egregium dictum, clarissime BLOSSI,
Ex Physico fieri quod soleat Medicus:
Comperis exemplo proprio, dum fructus abundè
Suggerit eximios Ars Medicina tibi.
Ergo precor, Physicus veluti perdoctus haberi:
Sic medicus fias mente manuq̄ potens.

Io. Melchior VVeissenberger.

ALIUD AD EVNDEM.

*E*N labor hic primus tuus est clarissime, BLOSSI,
Quo dotes Medica prodis in arte tuas.
O te felicem, mentis cui talia dona,
Concessit nutu Clarus Apollo suo.
Sentiet innumeros fructus, & commoda mille,
Alto qui voluet pectore scripta tua.
O si Nestoreos tua vita subiret in annos,
(Quod tamen ut fiat Numina trina precor.)
Vix te maiorem Germanica diceret ora
Omnibus ex alijs se reperisse virum.

Stephanus Schneidbacher.

SPECTABILI DOMI-
 NO DECANO, LVDOVICO GRA-
 VIO, RELIQVISQVE VIRIS, GEORGIO
 STAHELIO, & Danieli Mœgling, Collegij Medici in Acade nia
 Heidelbergensi, eiusdemq; Artis Medicæ Professoribus &
 Doctoribus celeberrimis, Dominis Præceptori-
 bus & collegis suis omni reuerentia
 & pietate colendis.
 S. D. P.

CIENTIARVM OMNIUM TAM
 θεωρητικῶν, quàm πρακτικῶν, Artiū item, Spectabi-
 lis Domine Decane, reliquiq; viri clarissimi, certos
 esse fines, & ad bonum quoddam omnes tendere:
 consensu omnium, præsertim verò nostri Philosophi
 Aristotelis confessione in principio libri primi Ethicorum
 testatissimum esse, nemo est, qui neget: qui licet omnes boni ra-
 tionem, & veri quidem, non apparentis habeant: est tamen in quo non
 parum scientiarum fines ab artium discrepant ac differunt: intra se
 ille cum vertatur: hæ verò bonū, seu opus post se relinquunt: Practicæ
 deniq; in sola consistant, & acquiescant actione. Proinde Medica no-
 stra facultas diuerso respectu scientiæ & artis nomen cum mereatur:
 finis eius vnusmodi non est, verum multiplex: quo respiciens Gale-
 nus totam Medicinam dupliciter, in duobus à se inuicem distinctis li-
 bris, ἐν συνόψει tamen, considerauit: in vno quidem de Medicina, qua-
 tenus scientia est, in altero verò, quatenus rationem habet artis, di-
 sputans. In Medicinamq; facultate versari possumus diuersimodè, ita
 vt aut principium motionis sit in cognoscente: aut in re cognita: quo-
 rum modorum hoc, Medicinam appellamus rectè, iureq; optimo, scien-
 tiam: illo verò, sub artis genere contineri eandem dicimus. Ratio præ-
 terea scientiarum omnis in contemplatione καὶ θόλῃ θεωρημάτων con-
 sistit.

sistit, quæ si considerauerit scientia aliqua, quatenus talia: ad artium
numerum referri illa nullo modo poterit: hæc practicos cum conficiant
syllogismos, quorum minor & conclusio singularia respiciunt tantum,
quod propter accommodationem vniuersalium ad particularia fit, &
quidem ποιήσεως ἐνεργεῖα, seu πράξεως: quorum utrunq; in Medica quoq;
facultate inuenitur, ac propterea θεωρητικὴν nunc, nunc verò πρακτι-
κὴν consuevit appellari, qua ratione motuum certorum principium
fit, de quo diximus paulò antè: Multum deniq; Medica facultas, de-
monstrationes quæ contemplatur, ab illa, quæ ποιήσιν tantum respicit,
separatur & distinguitur. Quapropter Medicinam respectu tamen
& ratione diuersa, contrariorum esse, quo ad videlicet scientia est &
dicitur: & rursus boni tantum causa omnia facere: quippe cum artes
non tantum scientia seu notitia, verum etiam ποσὶ ἔργῳ definiantur:
pronunciamus rectè. Quin etiam ex dictis & hoc colligitur, usu
quodam ad singularia omnia seu καθέκαστα, Medicinæ καθόλου
θεωρηµατικά, cum possint applicari, illam nec scientiam, nec artem:
verum δύναµιν seu facultatem (hoc videlicet respectu tantum) quan-
dam esse, si quis dixerit: eius à nostra nequaquam abhorrere senti-
am: vna eademq; res multis modis cum possit interdum considerari,
ac diuersissima hoc modo de illa pronunciarum queant, Quam ob causam
sanè Medicæ facultatis finis simplex non est: verum alio atque alio,
diuersa tamen si respexerimus, eandem definire poterimus: Scientia
enim quatenus est Medicina, θεωρίας, ἐνεργεῖα considerat suū subiectum,
eiusq; πᾶθῃ propria, corpus humanum scilicet, nō quatenus tale & ἀ-
πλῶς ὅν τι est, verū sanitatis & morbi quatenus est particeps, eiusmodi
accidentibus scilicet determinatum: Artis verò quoad sortitur ap-
pellationem finis ipsius ὧ in sanando consistit, eius ἐνέργεια cum sit, ha-
bitum hunc perficiens, cui sanationi alius accidit finis, ipsa nimirum
sanitas: sine suo proximo quoduis cum describi debeat, & minimè
gentium remotiori, & accidentali. Ceterum hunc finem consequi, qui
recta definitur curatione, non cuiusuis est, verum docti tantum Me-
dici: cuius voluntati primò subijcitur: & huius quidem sui voti ut
possit

possit fieri compos: morbum certis suis pathognomonicis signis cognoscat, oportet: quo cognito de certis deliberare medijs, seu remedijs debet, quibus hunc finē potest consequi: in quibus deliberatio & ἀποδοχείς Aristotele nostro teste in Ethicis, versantur. Inuenire verò apta & rei præsenti accommodata remedia: hoc opus, hic labor est. Verùm illud ipsum licet difficultatis plenum sit: eam tamen omnem illa scientiæ nostræ Medicæ pars, quæ de Medendi indicationibus agit, tollit, in Medicina ἡεραπειῶν primas tenens: quæ ἐνδείξεων doctrina & obseruatione Medicus doctus ab indocto, & Empirico vano & stulto discrepat magnoperè: quam totam, in genere tamen, præsenti hac disputatione complecti volui: in qua quid præstiterim, vos viri clarissimi, Artisq; Medicæ in inclyta hac Academia Professores celeberrimi, iudicabitis, quibus meæ huius disputationis censuram & iudiciū permitto libenter, alijsq; viris doctis, reliquos nequaquam curans: à quorum tamen insolentium & indoctorum hominum obtrectatione ut essem tutior, vestro patrocinio munitam illā in vulgus exire volui: ut hac ratione simul, beneuolentiā meam, animiq; promptitudinem publicè testatam facerem, & quantulamcunq; gratiam pro innumeris beneficijs, quibus me quotidie afficitis, ac nunc quoq; sicut & antea, non solum in Medico studio ἡεωπνῶ, verùm etiam practico (quod posterius laboriosum est & difficile valde) iuuare studetis: quantulamcunq; in quā vobis referrem gratiam: cū sit etiam aliquid prodire tenus, si non datur ultra. Nihil iam dicam de summa erga me beneuolentia, qua mihi defertis: quotidie omnia vestra studia, & insuper summum in Medico studio gradum conscendendi copiam fecistis. Vestræ ergo spectabilitati & amplitudini hoc meum studium si placuerit, in posterū etiam alia ratione animum meum promptum erga vos declarabo. Valete.
Heidelbergæ 14. die Mensis Nouembris, Anno 1584.

M. Sebastianus Blossius, Professor Physicus Heidelbergensis Ordinarius.

DISPUTATIO DE
MEDENDI INDICATIONI-
bus.

QVAESTIO.

VM Medendi Methodus, Galeno teste longè lo-
cupletissimo, perfici & absolui nullo modo possit:
nisi priùs humani corporis natura, sanitas, & mor-
bus, quid sint, fuerit cognitum: non immeritò de
illis quiuis dubitauerit.

THESIS PRIMA.

Non solùm namq; morbi genera *ὑπάλληλα ἐνδεικνύμενα*
esse: verum etiam genus morbi summum & extremum: cor-
pus item subiectum morbo, quatenus certis præditum est ha-
bitibus, suis subiectis inhaerentibus (cum habitus per se nullam
habeant hypostasim) indicare, cùm in *ὑγιεινῇ*, tum *θεραπευτικῇ*
Medicinæ partibus, quid Medico faciendum sit: rerum non
ignarus videt quilibet.

II.

Corpus igitur hominis, seu animatum, nequaquam sim-
plex esse: ortus & occasus, quibus subijcitur, testantur satis. Prin-
cipia autem huius sunt materia & forma, anima nimirum &
corpus: ex quibus vtrisque, tanquàm partibus essentialibus, *τό-
δε*, seu corpus animatum, tertium quiddam componitur ac
constituitur: Quæ ambo sunt, & dicuntur naturæ.

III.

Et forma, quidem seu anima, altera natura scilicet, actus
quidam est corporis Physici organici, materiam certis modis
præparatam & dispositam informans & perficiens, ita vt cer-
tarum actionum, materiæ tamen annexa, & passionum caussa
sit

fit : quorum παθῶν tamen ipsum τὸ δέσμιον subiectum est , non ipsa forma, aut etiam materia.

IV.

Cæterum hæc materia corporis animati multas sustinet rationes, à se ipsa tamen numero, aut ὁμοίᾳ nunquam discrepans: ad quamuis namque formam, non ad certam, & hanc tantum recipiendam (nondum videlicet disposita ad hunc vel illum modum) quatenus se habet: materia prima appellatur à Philosophis : quatenus verò certis disponitur & præparatur modis, secundam, seu propinquam eandem appellare consueverunt Physici, quæ tamen dispositio multis fit modis.

V.

Primò omnium namque ex materia ad certum modum præparata, componuntur simplicia corpora quatuor, vulgò elementa dicta: quæ materia sunt & subiectum, ex quo reliqua omnia, multis tamen interuenientibus alterationibus, & multis concurrentibus causis, componuntur & constituuntur corpora mixta: accedente quoque altero principio, forma scilicet

VI.

Non tamen existimandum est, materiam primam quatuor elementis absolutè, & substantia priorem esse: verum quodammodò tantum, ratione nimirum, seu definitione. Quæ simplicia corpora quatuor simul ab æterno, à natura seu motore omnium primo, ex materia prima constituta & facta sunt, & nunc quoque conseruantur in æternum vsque ab eodem, ex sententia philosophorum Peripateticorum.

VII.

Ex hisce iam constitutis elementis quatuor per mixtionem omnes substantiæ naturales mixte generantur & constituuntur,

tuuntur, multis tamen modis præparatis & dispositis illis, ac totis per tota mixtis: fractis scilicet eorum qualitatum exuperantijs, substantijs autem elementorum saluis & integris permanentibus: in minima tamen corpuscula diuisis, contextis & vnitis, beneficio scilicet caloris *συμφύτης*, qui elementorum contrariorum *συμφύσεως* & *ἀπαθείας*, mixtorum corporum, causa existens, *ὁμόφυλα* colligit miscetque.

VIII.

Cæterùm calor hic *σύμφυτος* nihil aliud est, quàm qualitas quædam elementaris, efficax in generatione rerum naturalium, colligens scilicet ac miscens *ὁμόφυλα*, & præparans, quæ iam collecta ac certa crasi mixta per calorem illum elementi ignei (quod pars quoque fit mixti corporis) vni formæ sese subiiciunt, simulque certam constituunt rem naturalem mixtam..

IX.

Rebus autem naturalibus mixtis, quæ animatæ sunt, aliud etiam præter *σύμφυτον*, inest *θερμόν*, *ἔμφυτον* scilicet, corpus animatum efficiens *ἐμπαθές*: quo anima, tanquàm instrumento quodam corpus viuificando & informando, motionem in sua materia efficit. Est autem calidum *ἔμφυτον* non qualitas quædam simplex & elementaris, aut Diuinum quoddam corpus, *ἀνάλογον τῷ ἀνω στοιχείῳ* existens, vt quibusdam visum fuit, sed corpus quoddam *ἀερῶδες*, tenue & subtile, ex elementis constitutum, temperamento calidum & humidum, seipsum consumens ac reparans, seu reficiens, pabulo quodam cùm indigeat, calorem *σύμφυτον* perficiens: & *ἔμφυτον* hoc calidum in partibus similaribus alio quodam calido *ἐπιρρύλλον* nimirum, spiritu scilicet vitali, conseruatur ac fouetur quasi, cuius causa est cordis *θερμόν ἔμφυτον*.

Et horum

X.

Et horum quidem causa efficiens est in rebus quidem inanimatis, tanquam causa principalis, plasticus calor, seu corpus coeleste, quod analogice propter efficaciam scilicet hanc, appellatur calor plasticus: In rebus vero animatis facultas plastica, tanquam causa instrumentalis, cuius principalis causa est, aut corpus coeleste, qualis λόγος πλαστικός est rerum animatarum imperfectarum, & quæ ex putredine oriuntur: aut animal generans, ὁμοίδης existens ipsi generato: animam in materia propinqua seu οἰκεία ὕλη produciens.

XI.

Forma enim ἑσιώδης Physica nullam ad agendum vim obtinet, nisi habeat certam materiam, quæ principium quidem est & causa certarum actionum & passionum, verum quatenus materiae annexa est, ex quibus utrisque δύναμις quaedam ἑσιώδης constituitur, quæ suas etiam habeat, necesse est, causas organicas, κρᾶσιν scilicet elementorum, & habitus, quorum pars quaedam, & subiectum est qualitatibus illarum κρᾶσις, secundario scilicet, per se vero, ac primario, ipsæ δυνάμεις Physicæ.

XII.

Hæc omnia κατὰ φύσιν: σύμφυτον scilicet ac ἑμφυτον calida: familiarium item partium humanarum, ac totius corporis κρᾶσις, rectè sese si habuerint, homo sanitate fruitur optima: horum vero aliquod si fuerit mutatum: suas consuetas energias subire nullo modo potest.

XIII.

Ἐκ τῶν igitur γνωριμωτέρων ἡμῖν καὶ καθόλου ἐπὶ τὰ γνωριμωτέρα τῆ φύσεως, καὶ κατ' ἕκαστα progredientes dicimus: sanitatem ἀγέθειν seu ἕξιν quandam esse secundum naturam, ex qua
B tanquam.

tanquam causa, homo omnes suas præstare possit functiones, & ἐπεργείας. Et cum contraria sint sanitas & morbus: eodem genere & subiecto communicabunt. Morbus igitur nihil aliud erit ex Galeni sententia, quam ἕξις quædam & διάθεσις, tanquam causa, primò hominis actionem κατὰ φύσιν impediens.

XIV.

Horum habituum, qui motionis termini sunt, non illi, ad quos primò pergit motus, verùm illorum terminorum τελειώσεως quædam existunt, πρῶτον δὲ κελικόν est corpus animatum, non quatenus tale, verùm quatenus certis subijcitur accidentibus: cuiusmodi sunt κάρσις partium similarium, numerus, figura, quantitas, conformatio & alia. Quorum habituum certæ sunt causæ & subiecta, sanitatis quidem κράσις & reliqua accidentia, secundùm naturam se quatenus habent: morbi vero, δυσκρασία & ἀσυμμερία, paulò antè dictorum accidentium: quos habitus sequuntur actionum depravationes, & abolitiones, omnisque generis symptomata alia.

XV.

Uterque verò habituum horum duas sub se continet species, ad ἕδη scilicet ὑπάλληλα magis si respiciamus, ad differentias primi generis videlicet: quarum una ἕξις, altera σχέσις seu διαθέσις definitur. Hinc sanitas alia dicitur ἐκλική, alia σχελική seu ἐπίκλιτος. Hinc etiam morbum alium Hecticum seu μόνιμον, alium σχελικόν, seu γιγνόμενον vocare consuevimus.

XVI.

His igitur, quæ quid Medico faciendum sit, ostendunt, cognitis: iam nunc deinceps quomodo Medicus practicus certa Methodo, seu ratione, non Empiricè, morbos ab ægrotis corporibus profligare, eaque sanitati pristinae restituere debeat, videbimus: non solum namque Medicina sub genere scientiæ est,

est, quatenus videlicet sua ἐπιτήρησις considerat, ita ut principium motionis sit non in cognoscente, sed in re considerata: verum etiam sub artis genere eadem continetur: eatenus scilicet, quatenus omnia καθόλου proposita ad singularia transfert & accommodat: quorum priori modo Medicinam in præsentia consideramus: Hinc causa δυνάμεισ Medicinæ ἐπιτήρησις ποιητικὴ rectè appellari posse videtur.

XVII.

Certa namque Methodo, beneficio scilicet ἐνδείξεων curationes morborum, non tantum fortuito & temerè, institui, & perfici posse: pro confesso, & tali, de quo nemo sanus dubitat, habemus: quæ ἐνδείξις Galeni nostri sententia, nihil aliud sunt, quam sequentis, siue agendi quædam insinuatio, seu demonstratio: qua cum nocentibus simul iuuantia comprehendimus, sine omni vel observatione, vel ratiocinatione.

XVIII.

Et indicantia quidem, ἐνδείκνυμενα græcè dicta, sunt morbus & sanitas, horumque causæ, quæ primò & per se quid agendum sit, monstrant: ille quidem se tollendum cum sua causâ: hæc verò tuendam se indicans. Hinc indicationes, ab hisce quæ petuntur, propriè ac primariò ἐνδείξεις, appellare solent Medici. Cæterum debito modo utrunq; cum fieri debeat, nec satis sit morbo contraria admouisse, sanitati verò similia decreuisse: simul etiam diligentem Medicum ad ea respicere oportet, quæ qua mensura, quoduis fieri debeat, ostendunt: sine quibus voti sui compos nequaquam fieri potest: quam ob causam talia vocantur à Medicis συνεδείκνυμενα, cuiusmodi sunt corporum natura, seu temperamentum, consuetudo, ætas, vita antea acta, aër ambiens, anni tempus, coeli status, vires & alia, à quibus omnibus sumimus συνεδείξις, vel etiam ἀνεδείξις: quæ συνεδείκνυ-

μῦμα & ἀντενδεικνύμῦμα, non nisi τῷ λόγῳ, subiecto vero nequaquam, à se inuicem discrepant : ex quibus tamen principatum habent vires.

XIX.

Quæ igitur in morborum curatione indicent, quid Medico sit faciendum: ex dictis liquet satis. Et ad morbum quidem quod attinet, cum sit ἐξίς quædam corpori in hærens, & eiusdem actiones impediens : in genere sui ablationem indicat: cuiusmodi autem subsidijs fieri hoc debeat, morbus itidem insinuat : se contrarijs scilicet pellendum esse monstrans. Cæterùm tria sunt in morbo quæ indicant, genus scilicet extremum, genera subalterna seu ὑπάλληλα, & species denique specialissima. Quemadmodum igitur affectus alius simplex est, compositus alius : ita quoque aut vnum, aut multa adhibenda esse remedia, videt quilibet.

XX.

Cæterùm alias atque alias ἐνδείξεις habet morbus, pro vt à nobis consideratur diuersimodè : Ad certum namque effectum producendum, multæ concurrunt causæ, quas omnes diligenter considerare debet is, qui artificiosè curare vult, & via recta incedere. Efficiens namque causæ cum γενέσθαι omnium sit prima, se quoque primo loco rescindendam esse monstrat: & cum interdum plures causæ sint, quæ morbum efficiunt: certo ordine, quem itidem causæ illæ præscribunt, quælibet tollenda erit, & ab ea incipiendum, quæ γενέσει quidem prima est, inuestigatione verò postrema: cum non solum in remedij inuentione, verùm etiam ac multò magis in recta vtendi subsidio ratione, consistat Medicina.

XXI.

In duplici autem differentia sunt causæ efficientes, aliæ
namque

namque cum motu & generatione, quædam verò cum essen-
tia nascentium morborum coniunguntur: & ὁμόζονα quidem
seu συνεκλινα ἀίλια, morbi iam facti principia sunt: quam ob cau-
sam Cicero eas efficienter antecedentes appellat: cuiusmodi
ἀίλια quales habeant ἐνδείξεις, paulò antè fuit dictum. Hisce
enim sublatis, πάθος quoque, cum quo coniunguntur, esse defi-
nit. Ad antecedentes causas quod attinet, illarum respectu
morbus adhuc fieri seu fiens, nisi in coniunctas causas permutatæ fuerint, dicitur, aut etiam foueri: quas omnes, siue intrin-
secæ, siue sint extrinsecæ, primò omnium, nisi quid impediatur,
demendas esse, statuimus, siue ratione materiæ, siue causa qua-
litate peccent, morbumq; efficiant: Hoc enim modo ἀλλοιώσις
opus erit, sine materia si constiterint, illo vero, euacuatione.

XXII.

Et ἀλλοιώσις illa contrariorum subsidio fit, quæ δυνάμει
talia sunt, ac insitis quibusdam qualitatibus vim suam exercent
corpus afficiendo: non quæ κατὰ φαντασίαν & externi sensus iu-
dicio, tali vel tali qualitate prædita esse videntur.

XXIII.

Materia verò illa non vno modo sese habet, aut enim
fluit, aut fluxura est, aut partim fluit, partim fluxit: vel denique
ad certum locum sese iam recipit, in quo quiescit, siue antece-
dentis, siue coniunctæ causæ rationem habeat. Quocunque
modo illa sit affecta, se vacuatione demendam esse monstrat,
præmissis tamen præmittendis. Cruda namque si fuerit, prius
concoquatur, oportet: crassa & lenta, extenuetur & incidatur:
tenuis condensetur: acris & salsa obtundatur: quæ omnia ab
ipsa materia indicantur.

XXIV.

In hac porrò analysi particulari subsistendum non est,

verum ulterius progrediendum, & videndum, quæ fluxus huius
& materiae causa sit: vtrum à certæ partis laxitate & imbecilli-
tate: an verò partis alicuius fortitudine nimia: an item ab alia
causa quadam hoc ipsum proueniat: quæ omnia suas *causas*
habent, quibus ordinem faciendorum, remedij genus, quanti-
tatem, & vtendi viam ac rationem Medico præscribunt. Vtrum
autem per locum affectum materia euacuanda sit, an verò ad
alias propellenda partes, vtrum retrahenda, & quo euacuatio-
nis modo: partes affectæ & materia nobis indicant.

XXV.

Sublatis illis causis ad morbum ipsum accedendum erit,
cuius essentia certa forma, & subiecto, tanquam materia, defini-
tur: qui cuiusmodi in genere indicationem habeat, diximus
supra. Cæterum cum non tantum genus extremum seu gene-
ralissimum, quid medico faciendum sit, insinuet: verum etiam
genera sub alterna: horum sanè *causas* silentio nequaquam
erunt prætereundæ. Hinc morbus similarium partium & orga-
nicarum communis, quem continui solutionem vocamus, di-
uulsas partes & diuisas conglutinandas esse, vt coalescere pos-
sint, ostendit.

XXVI.

Huius autem morbi pro diuersitate subiectarum partium,
quibus inest, multæ sunt differentiæ: aut enim in organicis par-
tibus consistit, quæ si fuerint diuulsæ à se inuicem, non nisi, pro-
ut illarum natura nobis hoc insinuat, per accidens, per carno-
ses scilicet partes vniri queunt: diuersis naturis cum sint prædi-
tæ. Partium verò similarium vnitatis solutæ species vna non est:
alia enim partibus carnosissimis accidit, alia nervis, ossibus alia, &c.
quarum omnium partium solutæ vnitates, quatenus tales, ge-
nerales quasdam habent *causas*: Quatenus verò certæ sunt
species specialissimæ: eatenus etiam proprias & speciales suas ha-
bent.

bent indicationes, quas omnes medicus obseruans, artificiosè curare potest, partesque diuulsas conglutinare.

XXVII.

Ad morbos similes, seu intemperies quod attinet, eorum indicatio præcipua, generalis tamen, est ἀλλοίωσις: quatenus verò talis, vel talis est intemperies, seu δυσκρασία, eatenus etiam alias, speciales magis, subiicit indicationes: Hinc calida intemperies refrigeranda erit, sicca humectanda, frigida calefacienda, humida siccanda. Haud dissimilis est ratio reliquorum morborum quoque, ad conformationem qui pertinent.

XXVIII.

Et hæc quidem causæ omnes morborum non solum remedij genus & speciem nobis indicant: verum etiam, quantum illud esse debeat, simul subiiciunt: ac denique modum & viam vtendi tali remedio, seu subsidio nobis præscribunt: ad quæ tria capita tota illa pars Medicinæ reuocari potest ac debet, quam ἰεραπειρικὴν vocant Medici. Ad morbi causam finalem quod attinet, cum symptomata tantum complectatur, curationem non indicat, quoniam ipsorum per se symptomatum (quatenus symptomata) nulla est curatio.

XXIX.

Cæterum non solum morbus quatenus talis, seu quatenus causas habet internas, quibus definitur, & causæ morbi externæ, certas exhibent curationis indicationes: verum etiam alia, morbo quæ accidunt, causa motionum illarum scilicet formarum, quarum fines sunt & termini, curationis scopos indicant. Similium enim partium morbi, fines sunt alterationum, seu qualitatum patibilium, secundum quas corpora naturalia dicuntur alterari: Instrumentales verò morbi partim incrementi & decrementi magnitudinis, partim motionis in loco,

loco, certis membris & materiae quae accidit, termini sunt & quaedam τελειώσις.

XXX.

Ad motum illum morbi respicientes, ei certa adscribimus tempora, vniuersalia scilicet ac particularia: terminum item, in quem motio talis desinit: quin etiam ægritudinis motui, primò & per se celeritas & tarditas accidunt: certos denique morbis causa motionis suae tribuimus mores: quae omnia tanti momenti sunt, vt sine illorum indicatione, nec certa victus ratio præscribi: neque denique vel remedij genus, quantitas, & legitima vtendi ratio, constitui queant.

XXXI.

Morbus quidem, sicut & habitus omnis, totus simul est, diuisionis omnis expers, mutationis finis cum sit, qui semper in diuiduus est: qua ratione quoque per se morbus neque alteratur nec mouetur: verùm cum sine motu nequaquam fiat, & motus mensuretur tempore: non immeritò morbum certis distinxerunt temporibus Medici, quae morbo quidem, non quatenus morbus, verùm quatenus eius motus, cuius finis est, aut incipit, aut eo quidem præsentem, materia morbi varias sustinet motiones & alterationes: in quibus temporibus morborum, quae tamen ægritudinibus, vt diximus, propriè non accidunt, insignes fiunt mutationes, & multa eaque diuersa conspiciuntur interualla, quae tempora vocant Medici.

XXXII.

Omnis enim motio cum sit actus quidam ἀκίνητος, nec tota simul sit: suas certas habet partes & interualla, quae tempore à se inuicem disiunguntur. Quod tempus non vno eodemque modo semper intelligitur: aut enim extra motum aliquem consistens, illum metitur: qua ratione tempus numerus quidam

dam est numerans, & ad omnis generis motus simul potest accommodari, non aliter quàm numerus Mathematicus & secretus: aliud tempus est numeratum, quod differt quidem à tempore numerante non per se, verùm per accidens tantùm, propter appositionem scilicet subiecti, ex quo definitur: numerus scilicet quidam, seu tempus, existens in certo subiecto. Principium ergò, augmentum, status, & declinatio morborum, vocabula sunt *συνδευασμῶνα*, tempora scilicet certorum subiectorum.

XXXIII.

Habent enim morbi sua tempora, quæ principium, augmentum, vigorem, seu statum, & declinationem eorum indicant, & distinguunt: quæ aut vniuersalia sunt, aut particularia, quorum vtraque interdum vni accidunt morbo, qui nimirum suas certas, easque plures habet accessiones: quæ omnia certis distinguuntur signis, ex quibus quoque depræhenduntur illa, ex vrinis scilicet, deiectionibus, sputis & alijs: quæ omnia, quid faciendum sit Medico, monstrant, in diætam præscribendo, & pharmacorum genus & speciem, quantitatem, vtendi modum seu viam denique, constituendo.

XXXIV.

Aliter enim Phlegmonem curamus in principio, in quo pars sanguine repleti incipit, decernentes ei pro sua indicatione repellentia: aliter in augmento, quod pro sua natura repellentia & digerentia simul mixta requirit, ita tamen vt vires illorum superent horum potentiam: ad statum seu vigorem quod attinet, eadem adhibenda quidem esse insinuat, æquis tamen portionibus, sicuti declinationi pro sua indicatione digerentia antùm decernimus remedia: si modo phlegmone in discussionem seu resolutionem est desitura.

C

Haud

XXXV.

Haud dispar est & dissimilis reliquorum quoque morborum ratio, in quibus non minùs tempora eorum accuratè distinguenda & obseruanda sunt, si modo methodicè & artificiosè eos curare & profligare voluerimus: Ad quam temporū diuersitatem respiciens Hippocrates in suis Aphorismis ita dicit: cum morbi incipiunt, si quid mouendum videtur, moue: cum verò consistunt iam ac vigent, quiescere melius est.

XXXVI.

Eadem tempora diætam præscribunt & indicant: in statu namque tam morbi vniuersalis, quàm accessionis alicuius, seu paroxysmi, æger nutriendus aut omnino non est, viribus scilicet adhuc intergis existentibus: aut hisce debilitatis & resolutis aliquo modo, tenuissimo cibo est reficiendus. Morbo autem iam ad declinationem tendente, cibus, sicut & pharmaca alia sine periculo exhiberi possunt ac debent. Quæ omnia tempora morborum nobis subijciunt. Haud minorem vsum in curationibus motus ægritudinum præstat.

XXXVII.

Motus autem morbi nihil aliud est, quàm alteratio quædam, seu actus rei existentis in potentia, quatenus in potentia, qui aut morbum præcedit, cuius finis postea fit, aut præsentem iam morbo, materia seu subiectū eius variè mouetur & alteratur, quod interdū tardiùs, interdū verò celeriùs, fieri solet, quæ duo, celeritas nimirū & tarditas, motui ppriè insunt & inherēt. Vbi tamen silentio prætereundum hoc nequaquàm est, non omnē morbum, qui breuis & exigui temporis est, acutum esse: verum eum tantum, qui mouetur, & ad certum terminum properat celeriùs, ad quietem nimirum, quò referuntur etiam morborum accessiones & paroxysmi, ex quibus etiam quem morbum tardum appellemus, euidens est ac manifestum.

XXXVIII.

XXXVIII.

Et acutus quidem morbus omnis, quatenus talis, celerem pro sua natura medicinam requirit, siue à morbo ipso, siue à natura hæc ipsa celeritas proueniat. Nonnunquam enim natura morbo causa virium est superior, quibus vsa, morbū etiam celerius profligat, & subiectum eius seu materiam ad alium protrudit locum impetu sanè maximo. Quo casu potest fieri, vt ad partem aliquam corporis principē ac nobiliorē propellatur, morbumque grauiorem excitet: educenda ergò via ac ratione legitima, temporēque conuenienti.

XXXIX.

Interdum verò morbus ægrotantis vires superans, aut causa materię, viciosa aliqua qualitate præditę, aut etiam venenata, cuius quoque materię tanta interdum malitia est, vt tota sua substantia naturæ eiusque facultatibus repugnare videatur: causa inquam materię talis morbus contra naturam pugnat quàm acerrimè, in quam etiam naturam ita sæuit, ut mox mox succumbere cogatur, morbo cum sit inferior multò: causa quantitatis interdum materia seu subiectum morbi naturam citò de suo statu deijcit, ac interimit. In tali ergo pugna medici operam implorans natura, ille cunctari minimè debet, ac talia exhibere medicamenta, que & naturam corroborent, & materiam educant confertim, aut qualitatem eiusdem obtundant, quàm citissimè, ne vires naturę dissoluantur, & homo interficiatur.

XL.

Eiusmodi ergo morbo extrema decernenda esse remedia cum Hippocrate nostro asserimus, qualia tamen morbo lentè Paulatimque qui progreditur, nunquam adhibemus, verùm mitia, quibus aliquoties repetitis morbum totum simul nequam tollimus: cum periculo coniunctum hoc cum sit, & natu-

C 2

ra per-

ra perturbetur non nihil. Quo ipso non parum à se inuicem discrepant curationes morbi Chronici & acuti.

XL I.

Ad morborum mutationes particulares seu paroxysmos quod attinet, non solum ad victus rationem præscribendam, verum etiam ad exhibenda in tempore, & quidem modo conuenienti, pharmaca, conducunt maximè. In statu enim ægro cibum offerendum nequaquam esse: neque tali tempore pharmaca ei propinanda, sed remittente iam non nihil accessione, monstrant: si modò vires ægrum non defecerint: multum enim si fuerint debilitatæ, reficiendæ erunt etiã in ipso accessionis principio: cum quicquid agimus, causa virium agamus, & ne dissoluantur, videamus.

XL II.

Motus verò morbi si fuerit tardior: alia erit incedendum via, videndumque num morbi materia, an verò natura in causa sit, vtrum item hoc ab alteruto, an verò ab vtroque proueniat. Cæterum siue natura tardiùs morbi materiam præparet, & concoquat, eamque tandem eiiciat tardiùs: siue morbus lentè ad modum naturam aggrediatur: nequaquam erit prope- randum, verum Methodicè omnia peragenda erunt medico: nullum magnum cum impendat ab hoc periculum, nec morbus præceps sit: citò quidem morbus omnis, præter naturam cum in sit corpori, eximendus & profligandus est, verum tutò & iucundè, ne videlicet natura offendatur: quod sanè fit, si ordinem curationis inuerterimus, & à methodo seu via regia declinauerimus.

XL III.

Et natura quidem si fuerit imbecillior, nec morbum aggressa fuerit fortiùs: ad morbi curationem nequaquam erit pro-
perandum

perandum, ne lædatur illa: verùm reficienda priùs & corrobora-
randa erit, quàm morbo decernamus remedia: haud dissimilis
est ratio reliquarum caussarum, quibus natura quidem satis ro-
busta impeditur: viarum cuiusmodi sunt obstructio, materiæ
lentæ crassities, & alia: in quo casu sanè non ad morbum statim
erit accedendum propter causam paulò antè dictam, quin po-
tiùs naturam medicus iuuabit, & sublatis impedimentis priùs
naturæ ductum secutus contra morbum coniunctis viribus
pugnabit.

XLIV.

In morbo verò traditatis causa si inhæserit, propter causam
aliquam antecedentem, illum fouentem remissiùs: non
quidem morbum iuuabit medicus, quin potiùs illi contraria
admouebit remedia, non tamen in principio statim curatio-
nis: lentè cū moueatur morbus, sed causam priùs submouebit,
ordine certo & legitimo, ab eo curationis initium faciens, quod
γενέσις primū, inuestigatione verò, seu *ἀναλύσις* postremum est:
qua ratione totum eximere poterit morbum tutò & iucundè,
naturæ nullum inferens detrimentum: quæ sanè læderetur
non parùm, ad morbum statim si prouolaret Medicus, cumque
totum simul remedio eximeret forti seu extremo. Quas indi-
cationes omnes morbus nobis suggerit, quatenus mouetur, &
quidem vel tardè, vel celeriter.

XLV.

Multis porrò cum moueatur modis ægritudo, non qui-
dem quatenus ægritudo, suos certos, quibus finitur motus, ter-
minos habet, à quibus nequaquam contemnendæ sumi pos-
sunt indicationes, utpotè causa quarum, interdum curatio est
immutanda. Ceterùm terminus motus vnus non est: quate-
nus enim motu iam desinente, res subiecta motui quiescit,
moueri tamen potest, eatenus termino quodam finitur, qui
potest

potest appellari quies. Alium preterea terminum habet motus, quatenus è numero continuorum est: quorum tamen neuter aliquid indicat, nec quicquam ad institutum nostrum faciunt. Motum denique finit ac terminat certa forma, secundum quam mouetur res: aut alia quedã τελείωσις, seu habitus: in qua significatione motionis terminus de multis, quę morborum curarionem legitimam respiciunt, admonet medicum, seu naturæ ministrum

XLVI.

Vnde autem terminatio morbi colligatur & cognoscatur, huius loci non est vt explicemus, morbum suis signis pathognomonicis cognitum iam cum curemus. Hinc in abscessum, quæ desitura est, aliter in declinatione prospiciamus, quàm quæ resoluitur, phlegmoni. Quippe cum hîc discutientia tantum & calefacientia adhibeamus, ibi verò discutientibus suppurantia admisceamus. Haud aliter in febrium cura Medici, ad terminationem earundem respicientes, versantur. Febres enim sæpenumerò geminæ fieri solent: si calor videlicet in vna cordis parte, in humoribus verbi gratia factus, cordis substantiæ respectu, siens est & symptomaticus.

XLVII.

Suas denique habent ἐνδείξεις morborum mores: qui nihil aliud sunt, quàm morbotum qualitates quædam, seu habitus, propter quas qualitates morbi aut maligni, seu κακοήθεις appellantur: qui Galeno teste δυνάμει quidem magni sunt & graues, φαντασία verò, seu externi sensus iudicio leues & imbecilles: aut mites, seu benigni vocantur. Cuius qualitatis causa vniusmodi non est: verum multiplex. Interdum enim propter peccantis materiæ vel quantitatem nimiam aut exiguam, vel qualitatem aliquam malignam, aut benignam quasi, & mediocritatem non multum excedentem: interdum denique propter

pter subiectæ partis corporis temperiem bonam, vel malam ac vitiosam hoc ipsum accidit: pro quorum affectuum diuersitate, morbi vel κακονήεις, vel ευνήεις fieri, & esse solent, quorum vtriq; certis depræhenduntur signis, symptomatum nimirum, & excrementorum accidentibus.

XLVIII.

Et benignus quidem morbus pro natura sua mitiora requirit remedia: sicuti contra κακονήεις νόσημα fortiora & plura expetit, sine quibus etiam præs non potest profigari, quàm tollantur & submoueantur causæ & affectus, quorum causa morbus tales habet mores. Cùm enim multi implicentur affectus, illi omnes sunt eximendi ordine legitimo & certo. Hinc vlcera maligna licet curentur, modo & ratione conuenienti, quatenus vlcera: nihil tamen proficitur, nec partes diuulsæ à se inuicem conglutinantur: intemperies ergò partis, aut sanguinis corrigenda erit, hæc si causa fuerit vlceris maligni. Et propter hanc κακονήειαν morbus etiam dicitur & fit magnus: qui maior etiam propter nobilioris corporis partis læsionem, de cuius indicationibus paulo post verba faciemus, efficitur. Licet denique affectus grauis sit propter magnitudinem, quæ ex symptomatis depræhenditur: illa tamen cum sit excessus quidem συμμερίας partium similarium & organicarum: ad hæc potius erit referenda: cum per se quod indicat egritudinis magnitudo, ἀόριστον sit valdè.

XLIX.

Cæterùm sicuti morbo multa, causa materiæ & motionis, cuius terminus est, aut cum qua coniungitur, insunt: ita quoque propter subiectum corpus, cui inhæret, eidem accidunt haud pauciora: ad quæ omnia diligens Medicus debet respicere: præsertim verò cùm morbus, non quia morbus & quatenus ἐξ ἀφαιρέσεως, verùm ἐκ προσδέσεως quatenus quod est, & certo inhæ-

inhæret corpori, curetur, & profligetur: quorum accidentium omnium causa, taliter vel taliter morbi curationem instituit naturæ minister: vtpotè quæ non solum remediij genus, eiusq; quantitatem definiunt, ac determinant: verum etiam legitimam viam & vtendi rationem præscribunt, ac monstrant: ita vt pro sua natura quoq; & diuersitate tria illa, vel insinuent, vel ἐνδείξις à morbo, eiusdemque causa sumptas, determinant, mutantue.

L.

Et corporis quidem respectu, quatenus totum quid est, hæc considerata ueniunt Galeno teste, siue morbus partem tantum, siue totum afficiat corpus: huius nimirum κρᾶσις, seu temperamentum, vires, habitus, ætas, consuetudo, vitæ studium, conditio, sexus, & proprietates denique individuales, quas vocant: quæ omnia quomodo curationem determinant ac definiant, breuiter dicemus.

LI.

Forma enim ἐσιώδης Physica nullam potest præstare ἐνέργειαν, nisi instrumentum quoddam habeat corporeum, quod informet: quæ prima est actionis omnis causa, non tamen sine certo instrumēto corporeo: secūda ἐνεργειῶν causa est ipsa δύναμις ἐσιώδης substantiæ cuiuslibet naturalis, quæ nihil aliud est, quàm ἔσις rei, & totum illud compositum, seu τὸδεῖ, non sui respectu, verum alterius, consideratum, actionem scilicet respiciens: & δύναμις quidem hæc nullam ad agendum vim obtinet, imò subsistere nullo modo potest, absque certa elementorum κρᾶσι, quæ multarū δυνάμεων, seu ἀδυναμιῶν causa est, quæ habitibus & διαφύσεσι perficiuntur, & tanquam εἶδει quodam determinantur: vel causa quarum habitus possunt acquirere res naturales: quas qualitates omnes certo definimus subiecto: cum
non.

non habeant per se certam hypostasim, sed ideæ quædam, seu species sint, certo subiecto inhærentes.

LII.

Est autem crasis nihil aliud, quàm qualitas quædam patibilis secunda, ex certa qualitatū elementorum mixtione, (exuperantijs scilicet earum fractis, & in vnā aliquam qualitatem conspirantibus) proueniens, suam habens latitudinem, certis tamen limitibus circumscriptam, & determinatam: intra quos consistēs certis afficitur & alteratur qualitatibus, diuersimodè. Interdum enim qualitates simplices & compositæ sine & cum affluxu humorum in corporis crasin agentes, eam secundum qualitātū exuperantias intendunt, quam etiam, si plurimum auctæ fuerint, dissoluunt: interdum verò dyscrasiæ secundæ eandem afficiunt & perimunt, corporis crasi oppositæ, quæ sensibus nostris ignotæ, non nisi intelligentia deprehenduntur.

LIII.

Et crasis quidem in morbis prioribus pro sua natura, & speciem, seu genus remedij, eiusque quantitatem, nobis insinuat: cum cuius qualitatis causa corpus sit alteratum, & quantum à priori statu recesserit, monstret ac indicet: Hinc maiorem in modum aucta caliditas, validiora etiam requirit refrigerantia: sicuti leuis alteratio, imbecilliora quoque exigit contraria. Ad quam etiam corporis crasin si respexerit medicus in medicamentis catharticis propinandis, quantum agere debeat, videbit facilè: cum humidiora & frigidiora corpora maiorem, quam calidiora & sicciora, ferant euacuationem, propter certas causas: quæ crases in morbis solutæ vnitatis quantam vim habeant, satis abundè Galenus in prioribus de methodo Medendi libris demonstrauit: in quibus tamen indicationibus *κράσις ἐπίκλιτος*, non *σύμφυτος*, primas tenet.

D

Ad

LIV.

Ad posteriores morbos quod attinet, quorum causæ coniunctæ dyscrasia quadam, seu qualitate nō prima, sed secunda, afficiunt corpus nostrum, eidemq; imprimunt illam: qualitatibus eiusmodi manifestis eximi & profligari non poterunt: verūm adhibenda esse medicamenta, quæ occulta aliqua qualitate eiusmodi morbis opposita sint, monstrant: ex quorum morborum numero Epilepsia quoque est: cuius causa non aliqua manifesta qualitate, sed occulta, & secunda quadam dyscrasia corpus nostrum afficit, non sua quantitate obstructio- nem aliquam, vt quibusdam viderur, in cerebro efficiens.

LV.

A viribus præterea sumuntur haud vulgares indicationes, quæ quid, quid non, quando, & quomodo, faciendum sit, & in morborum curatione procedendum, nobis insinuant, ac mō- strant, non minū quam superiores indicationes. Est autem vir- tutis vocabulum *δυνάμιμον*: vt potè quo non solūm actus primus, *δυνάμις* scilicet naturales, vitales & animales: verūm etiam fa- cultatum harum actus secundus, *ἐνέργεια* nimirū potentiarum illarum, significantur: alter ab altero interdum cū denomi- netur. *δυνάμις* autem istæ omnes *ὑσιώδης* absq; certo elemen- torum temperamento cū nullam obire queant *ἐνέργειαν*, seu functionem, & certa qualitate, ac quantitate determinatos spi- ritus requirant: Fit vt quodcumq; horum corruptum fue- rit, aut defecerit: facultates istæ pereant, & earum actiones abo- leantur: quippe quæ & simul sunt & simul esse desinunt.

LVI.

Se igitur actus vterq; conseruandum esse, aut reficien- dū similibus, ad *προφυλακτικὴν*, & *ὑγιγνήν* Medicinæ partes quod pertinet, monstrat & indicat: de quibus indicationibus in præ- sentia non disputamus: ad *θεραπευτικὴν* verò quod attinet, sui nec conseruationem, nec ablationem insinuant vires: per acci- dens

denstamen, Galeno teste, ad affectus curationem aliquid conferunt. Hinc ἀντενδείξις nobis sæpius occurrunt. Remedia namque & vires inter se conferenda sunt, ac videndum, quantam euacuationem ferre possint, quantumuis iam antè remediorum qualitatem & quantitatem reliqua determinarint: ne, cum validioribus remedijs, & euacuationibus lædantur vires, & corpus, illæ collabantur, ac priùs homo moriatur, quam sanitati restituatur.

L VII.

Vires igitur si fuerint validiores, pro magnitudine morbi satis copiosam ferre possunt euacuationem, quocunq; modo illa fiat: Sin verò inualidæ fuerint, propterea, quòd opprimantur, utique ex moderata vacuatione adè nullum accedit viribus incommodum, ut etiam magnoperè easdem iuuet: illo, quod opprimebat, iam sublato. Hinc quod restat melius etiam potest cōcoquere, & ex corpore propellere natura. Sin autè propter exolutionem vires languere cæperint, priùs erunt recreandæ, quàm vacuatio perficiatur, licet morbus id magnoperè videatur exigere: magis enim hac ratione dissoluerentur, ac postmodum causæ morbificæ concoquendæ nullo modo sufficerent: eadem etiam ad dietam præscribendam omninò sunt necessaria: præsertim verò in morbis acutis.

L VIII.

Ad morborum curationem præterea multum conferunt, & necessarij sunt, omnis generis habitus corporis, qui fines, & τελειώσεις quædam sunt motionum & alterationum, certorum subiectorum quædã existentes ideæ, seu species: cuiusmodi sunt robur, seu imbecillitas corporis, durities & mollities, soliditas & laxitas, & huius generis habitus & ἰσότης corporis aliæ. Nam & qualitates patibiles primæ & secundæ, quatenus iam sunt alterationum fines, & non subiectæ earum, quatenus item à contrarijs non possunt aboleri facilè: aut quatenus habi-

euum quorundam etiam innominatorum sunt subiecta, & partes: interdum fiunt & dicuntur habitus.

LIX.

Hinc robustioribus, densis item ac solidioribus, tenuem magis præscribimus victum: sicut & valentiora ac fortiora medicamenta iisdem decernimus: vberiore quæ etiam euacuationem instituendi potestatem medico, pro sua natura, concedunt: qui verò contrariis habitibus sunt præditi, haud copiosam ferunt vacuationem: à fortioribus item medicamentis læduntur magnoperè: Famem denique tolerare haud possunt: cum vires eorum dissoluantur multum.

LX.

Eadem ferè indicationes sumuntur ab ætate, viribus, & reliquis corporis habitibus: ætatem causa homines cum inter se, tum à se ipsis, cum discrepent ac differant magnoperè. Cæterum ætates istæ nihil aliud sunt, quàm res, seu vocabula quædam quantitatis *συνδεδασμένα*, quibus numeri numerati, seu tempora quædam certis subiectis determinata, intelliguntur: ex quorū appositione quoque definiuntur, non aliter quàm morborum tempora, de quibus me superius dixisse recordor. Quatenus namque tempus numerus est numerans, seu mathematicus & secretus, ad morborum curationem, teste Galeno nostro, nihil facit.

LXI.

Haud dissimiles & dispares indicationes pro morborum curatione sumimus à differentia sexus: iisdem enim corporis habitibus, sicut & crasi eadem, diuersi sexus homines cum non sint præditi: Fœmineo item sexui morbi peculiarres cum accidunt, quos Hystericos vocare consueuimus: alia etiam exigere videntur remedia mulieres, quàm viri: eiusmodi morbis obnoxij

noxij hi cum non sint. Quin etiam aliam atque aliam requirunt curam gerentes vtero, aliam exigunt lactantes, aliam coelibes: quibus sanè cum inter se mulieres, tum etiam à viris discrepant maximè. Quam ob causam quoque alia atque alia remedia, alio item atque alio modo administranda esse, sexus differentia nobis insinuat

LXII.

Est autem sexus nihil aliud, quàm δύναμις quædam, & ἀδυναμία certo definitum subiecto, propter quam animal vel potentiam habet generandi actiuam, certo tamen istrumento: qua ratione animalium aliud masculinum dicitur: vel eadem facultate & organo destitutum, generare nullo modo potest: cuiusmodi animal est foemina: quæ tamen rursus, ratione alia, δύναμις quædam prædita est, causa cuius potentiam generandi passiuam, certo tamen istrumento, habere dicitur foemina: quæ tamen facultas cum priori collata, non nisi ἀδυναμία quædam φυσική appellatur rectè.

LXIII.

Ad remediorem inuentionem præterea non parū conferre videtur vitæ cōditio: in fortunæ bonis & vitæ exercitatione quæ consistit: pro diuersitate namque exercitiorum, diuersi quoque contrahuntur habitus, & κρᾶσις insita mutatur sæpius ac magnoperè. Alia enim victus ratio, tenuior scilicet, in morborum accessionibus rustico, & qui multis sese exercet laboribus, alia ei, qui in vmbra viuit ociosus, præscribenda erit: ad pharmaca quod attinet, si quis siccioris corporis habitu, causa exercitationis maioris, præditus, intemperie humida laborauerit: sanè quæ vehementer humectant exhibenda erunt: minùs tamen sumptuosa, tenuioris fortunæ si fuerit: sicuti contra ditiori, magis grata, sumptus maiores licèt requirant, erunt propinanda.

D 3

Haud

LXIII.

Haud postremas tenet consuetudo in remediorum in-
 uentione, quæ nihil aliud est, quàm aduentitia quædam, seu
 ἐπίκλητος κρᾶσις, & natura, genita & acquisita ex tali vel tali victus
 ratione, & conuersatione aëris, anni tempore, cœli statu, som-
 no, vel vigilia, & alijs rebus non naturalibus, quæ omnia, sicut &
 consuetudo ipsa, cuius causæ sunt, cum temperamento, habi-
 tu corporis, & alijs, easdem habere videntur indicationes: præ-
 fertim verò cum non semper à se inuicem hæc ipsa subiecto, ve-
 rùm τῷ λόγῳ tantùm discrepent, ac differant.

LXV.

Ad proprietates indiuiduales quod attinet, non minùs ad
 morborum curationem sunt necessariae, quàm superiora ἐν-
 δεικνύμενα. Has enim si neglexerit Medicus, multos in maxi-
 mos conijciat morbos: à certis enim pharmacis, sicut & cibis,
 interdum quidam tantoperè abhorrent, vt si ipsis exhibeantur,
 maximos quosque contrahant morbos: ne igitur ægri natura
 tantoperè perturbetur, ad hoc ipsum respicere debet is, qui & iu-
 cundè & tutò curare vult. Sunt autem proprietatum eiusmodi
 certæ causæ, δυνάμεις scilicet καὶ ἀδυναμίαι φυσικαί, harumque δια-
 γέσεις & habitus.

LXVI.

Et hætenus quidem dictæ indicationes à subiecto corpo-
 re, quatenus totum quid est, sumptæ, siue toti corpori, siue parti
 eius tantùm morbus inhæreat, sunt obseruandæ. Verùm mor-
 bus si non fuerit vniuersalis, sed partē tantùm corporis affecerit:
 quasnam ἐνδείξεις nobis præbeat, videndū est. Consideratur au-
 tem pars mult. pliciter, ratione naturæ scilicet, temperamenti,
 functionis, sensus exquisiti, vel obtusi, situs, connexionis, figuræ,
 & magnitudinis: quorum omnium causæ, remediorum genus,
 etiam eorundem affectum, materijs variat multùm.

Hinc

LXVII.

Hinc imbecillioribus (ad earum naturam , seu habitum quod attinet) & mollioribus corporis partibus, mitiora & imbecilliora remedia , ne partes affectæ lædantur, debentur.

LXVIII.

Est & temperamentum , seu *κράσις* partis affectæ consideranda: cum non solum recessum morbi à priori temperamento illa nobis ostendat, verum etiam *δυσκράσιαν* partis nobis insinuet. Hinc pars humidior vulnus si acceperit, ei exiccantia quidem adhibenda erunt, prout natura vulneris hoc ipsum exigat, remedia, quæ tamen non vehementer exiccent. Humidioribus enim naturis minus siccantes medicinæ: siccioribus verò quæ magis siccant, conueniunt: si fuerint vulneratæ.

LXIX.

Profunt præterea propter affectæ partis sensum vel exquisitiorem, vel etiam magis obtusum, alij parti medicamenta alia. Quam ob causam vlceribus oculorum admouentur quidem exiccantia, abstergentia, & adstringentia, sicut & reliquis partibus eadem profunt: verum quæ materijs variant. Propter sensum oculorum namque præstantiam, vt & morsus & rosionis omnis expertia sint, oportet: cuiusmodi tamen medicamenta, quæ cum morsu scilicet & acrimonia exiccent, partibus alijs conducunt magnoperè. Quin potiùs omnia medicamenta vehementiora, non, nisi magno cum dolore, sensu exquisitiori præditæ partes, ferunt.

LXX.

Præterea functionis alicuius publicæ gratia, quam exercet pars aliqua affecta, ei adhibemus medicamenta, quæ tamen morbum partis illius nequaquam respiciunt: adstringentia scilicet, corroborantia, & odorata: partis illius robur & vires continentia,

tinencia, seruantia que. Vndè phlegmoni Epatis non tantùm laxantia, digerentiaque remedia decernimus. verùm etiam adstringentia eisdem admiscemus, propter ipsius officium, toti corpori necessarium.

LXXI.

Est & situs, seu positus partis indicatio, medico necessaria valdè. Locus enim, seu pars corporis à superficie, vel etiam ore distans longiùs: medicamenta intendenda esse, quatumuis morbus in tanta quantitate illa nou exigat, ostendit. Quibus etiam admiscendum aliquid est, tenuium partium quod existit: Illud enim partes penetrans, vim medicamenti aliquo modo tantùm alteratam & debilitatam, ad remotissima etiam corporis loca deducit: cuiusmodi tamen medicamenta validiora eidem etiam effectui, partibus tamen propinquieribus superfici, & ori corporis inhærenti, non nisi cum periculo admo- uerentur.

LXXII.

Præterea inter illa quæ indicant est etiam partis connexio & conformatio cum alijs: Hinc partes illas, quæ cum meatibus vrinarijs connexionem habent, per eosdem: quæ cum ventriculo & intestinis, per aluum: quæ cum gula & naribus coniunctæ partes sunt: per eadem loca euacuamus. Hoc igitur partium consortium modum vtendi seu rationem medicamento imprimis nobis indicat.

LXXIV.

Habet & suum vsum in morborum curatione partis laborantis figura. Quam ob causam pars caua multùm, admittit etiam infusionem medicamenti alicuius largiorem: Angusta verò, parciorem. Est quoque non minùs indicatio à partis magnitudine sumpta medico necessaria.

Porro.

Porro Sol pro suo à nostro puncto verticali accessu & recessu, aëri varias & diuersas cum communicet ac largiatur qualitates, non quidem κατὰ πάθος, verum κατὰ ἐντελχείαν: & hic alteratus nostra multum cum afficiat corpora, eaque immutet: huius etiam, aëris scilicet ambientis nos, ἐνδείξεις considerandas esse medico, cum Galeno nostro statuimus.

LXXV.

Cæterum cum motus, Aristotele nostro teste, qui vita quasi est nascentium rerum & occidentium, in genere sit sempiternus: & à motu orbium cœlestium continuetur: cumque præterea pro diuerso ad se inuicem positu orbium partes, seu astra, diuersimodè nostra mutant corpora: Et illorum certè σχηµατισμοὶ in remediorum inuentione sunt considerandi, cum quid, quid non, faciendum sit, & quando, indicent medico.

APPENDIX

Et hæc quidem sunt ἐνδείξεις & ἐνδεικνύµενα, quorum beneficio remedij genus & speciem, quantitatem eiusdem, & vendendi modum ac rationem inuenire potest medicus: quas qui neglexerit indicationes, non secus, quam stultus & vanus Empiricus curabit morbos, & tentabit quidem multa, nec tamen quicquam habebit, quod sequatur, certi. Non tamen silentio hoc prætereundum est, quòd ἐνδείξεις istæ, quatenus operis nullius gratia considerantur: veræ, κατὰ φύσιν, & æternæ sint: quatenus verò ad certum corpus subiectum & singulare transferuntur, quòd mutantur sæpius: qua in re opus est σοχασμῶ καὶ ἐμπειρίᾳ, pro qua Medicus etiam aliter atque aliter instituet curationem vt voti sui compos fieri possit.

APPEN-

APPENDIX PRACTICA.

Non omnes morbos intemperiei exuperantia qualitarum primarum posse definiri: verum quosdam qualitate quadam secunda, ex primis scilicet nata, nostra afficere corpora, contra Galenum, asserimus.

Quibus cum annumeremus morbum caducum, seu Epilepsiam: eam sane, quatenus talis dyscrasia existit, seu qualitas quaedam secunda, cerebri temperamento opposita: nec venae sectione, nec purgatione, neque manifesta medicamento qualitate alia, simpliciter & per se, curari posse, statuimus.

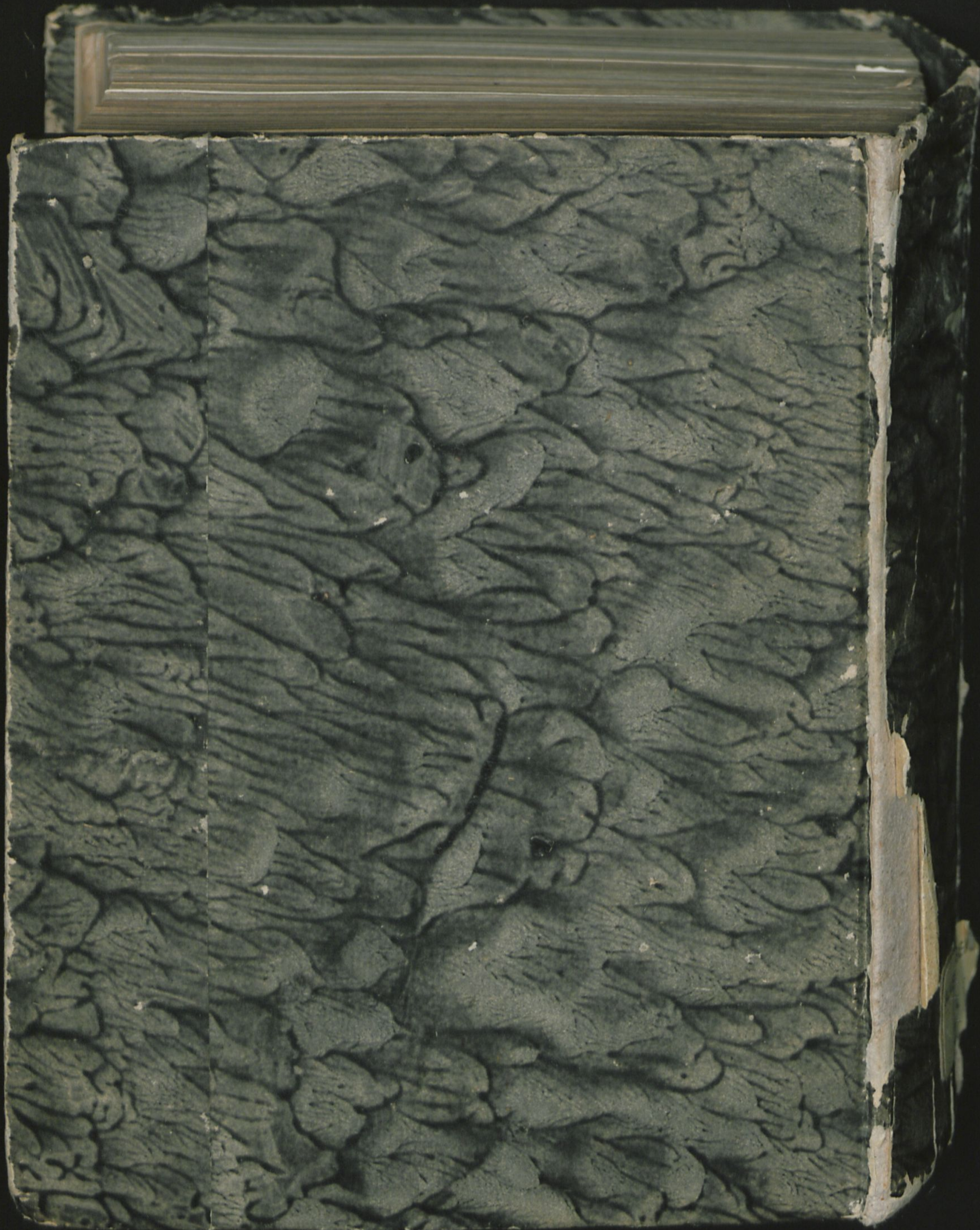
FINIS.

LAVS DEO. OPT. MAX.

TATIO
DENDI
TIONI-

S. *M 286a*

A M

TAM ET CON-

ETO ET AVTORITA-

linis inclytæ Heidelbergensis

e DEI fauente gratia: Præside

DANIELE MOEGLING, Ar-

effore in inclyta Heidelber-

errimo, Præceptore

omni reueren-

endo:

ET PRIVILEGIIS

lica Facultate conse-

lis:

SSIVS, ACADEMIAE

Physicus Ordinarius, pu-

actueri cona-

ur:

OVEMBRIS, HORA ET

fuetis.

E EXCVDEBAT

ES SPIES.

XXIII.